

AMC

De getijden van **Nicoline Meiners**

Nicoline Sara Laurentia 1942 • 2017

Intermezzi

Muziek afscheidsbijeenkomst Nicoline Meiners

Yann Tiersen - *Pour Amelie*, Jeroen van Veen, *piano*

Yves Montand - *Les Feuilles Mortes*

Alfred Deller - *I will give my love an apple*

Wim Mertens - *Often a Bird*

David Lang - *Death speaks, deel V: 'I am walking in the sunlight'*, Shara Worden, *zang*

Maurice Ravel - *'Kaddisj' from Deux mélodies hébraïques*, Steven Isserlis, *cello*

Yann Tiersen - *Pour Amelie*, Jeroen van Veen, *piano*

Inhoud

2	Overzicht muziek
5	Vooraf
7	Hans Meiners De vroegste herinneringen aan mijn zuster Nicoline
11	Carla Blunt Nicoline, mijn lieve zus
15	Les feuilles mortes
19	Marijke Rawie Nicoline en ons dispuut POOH
23	Nelleke Oepkes Tafelrede
25	I will give my love an apple
27	Robertine Romeny Stoere fietstochten
33	Mineke Bosch Lorelei, de kurk van een liefde die vriendschap werd
41	Myriam Everard De imaginaire Wereldvrouwenbibliotheek
45	Ineke van Mourik De antiquarioniste & Elk mens sterft twee maal
48	Death Speaks
51	Muck ter Stege Het laatste woord ...
54	Verder lezen en luisteren

Vooraf

Zondag 27 augustus 2017 zou Nicoline Meiners 75 jaar oud zijn geworden. Ze overleed een half jaar eerder op 25 februari. Ruim tien maanden nadat ze te horen had gekregen dat ze kanker had, die toen nog goed te bestrijden leek. De afscheidsbijeenkomst op 4 maart in een bomvolle Schuilkerk de Hoop, net buiten Amsterdam in Diemen, was ontroerend en indrukwekkend. Nicoline had zelf veel regieaanwijzingen gegeven.

Ter plekke ontstond het idee voor een eerbetoon in boekvorm. Menigeeen vroeg om titels van de muziek. Door die met wat deze en gene aan herinneringen had gedeeld te boek te stellen zou ook wie verhinderd was naar De Hoop te komen deelgenoot kunnen worden.

Zo begon langzaam maar zeker dit getijdenboek vorm en inhoud te krijgen. Sprekers vonden het een mooi idee en hielpen mee het beeld bij hun verhaal te vinden. Hun verhalen zijn hier en daar iets aangepast of aangevuld met wat omwille van de tijd eerder geschrapt was. Bij de zoektocht naar foto's doken ook Nicoline's handafdrukken op, gemaakt begin jaren tachtig en bewaard als zo veel. Zo reikt Nicoline als het ware u zelf haar getijdenboek aan.

Op de dag dat Nicoline haar 75ste verjaardag had willen vieren, komen familie, vriendinnen en vrienden bij elkaar op de plek waar ze 40 jaar heeft gewoond: Valeriusstraat 64 Amsterdam. Alle aanwezigen ontvangen op deze dag dit boek: de herinneringen en foto's geven een beeld van de getijden van Nicoline. Een mooie dag om haar te gedenken, over haar te praten en het glas te heffen.

Amsterdam, augustus 2017

De vroegste herinneringen aan mijn zuster Nicoline

De vroegste herinneringen aan mijn zuster Nicoline dateren uit de oorlogsjaren. Ik herinner mij dat wij met onze grootvader langs de Amstel liepen waar wij met hem in de rij stonden voor de gaarkeuken bij het Amsterdams Archief. Wij speelden veel met bouwstenen en soldaatjes. Haar voorkeur was spelen met de garage en de autootjes, die nu nog uitgestald staan op haar kamer. Verstopperijtje spelen in de galerij van het afgebrande Paleis voor Volksvlijt vonden wij prachtig.

Later, toen wij in Zwolle woonden, gingen wij slootje springen, boompje klimmen, kikkerdril en salamanders vangen. Tijdens de zomervakanties in het zomerhuis van onze grootouders in Domburg brachten wij de hele dag aan het strand door, verzamelden schelpjes, zwommen en bouwden forten bij eb die dan later bij vloed weer onderliepen. Toen we op de middelbare school zaten, gingen wij meer onze eigen weg. Nicoline ging hockeyen in Hattem (keepster) en ik ging tennissen in Zwolle.

Ook Nicoline kreeg vanaf de kleutertijd op haar verjaardag van ouders en grootouders boeken. Toen is haar belangstelling voor het geschreven woord al begonnen. Op het Gymnasium Celeanum zat zij al gauw in de redactie van de schoolkrant Eleutheron Bema (Vrije tribune). Zij kon ook heel goed tekenen, daarom zijn vaak exemplaren van de schoolkrant van illustraties van haar hand voorzien en ook op de schoolfeesten ontbraken de door haar vervaardigde posters niet.

Na het Gymnasium is zij naar Amsterdam teruggekeerd waar ze altijd is blijven wonen.

Nadat zij bij het Rijksarchief in Utrecht als assistent van Professor Koeman had gewerkt (ook vanwege haar grote belangstelling voor cartografie) is zij begonnen met het bekende

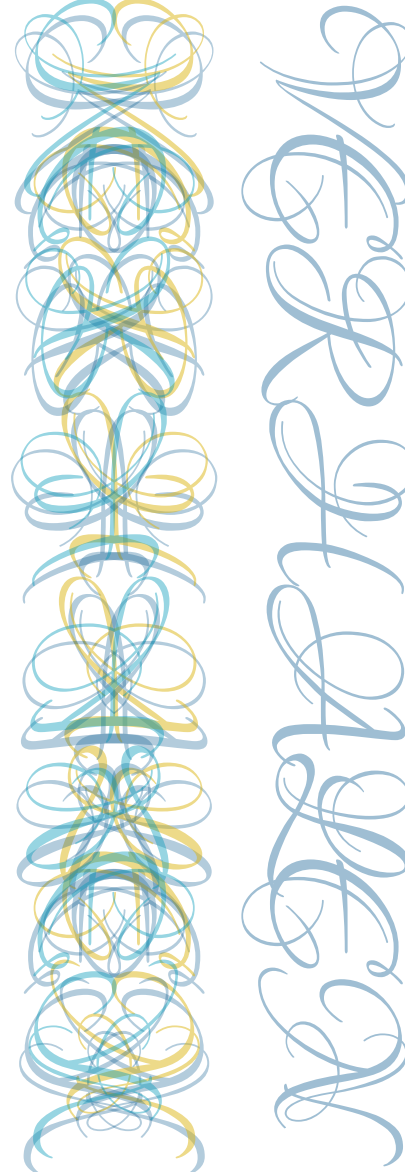
antiquariaat Lorelei aan de Prinsengracht in Amsterdam. Een toepasselijke naam, want haar boekhandel betrof boeken geschreven door dan wel over vrouwen.

Zij was een rasechte verzamelaar - die eigenschap had zij van onze vader. Dat kwam haar bij het voeren van het antiquariaat heel goed van pas. Deze verzamelwoede heeft ertoe geleid dat verschillende instanties diverse nuttige paperassen van haar hebben gekregen. Haar opvatting was dat er altijd wel een persoon of instelling was die iets met haar verzamelde papieren kon doen.

Voor velen van U was zij een vraagbaak. Zij had altijd wel een bepaald boek in huis of wist er wel aan te komen. De literaire salons in Lorelei, waar lezingen werden gegeven, werden door velen bezocht.

Nicoline heeft zich haar hele leven ingezet om de maatschappelijke ongelijkheid van vrouwen te bestrijden. Zij nam bijvoorbeeld deel aan de bezetting van de Bloemenhove kliniek te Heemstede wat de toenmalige Minister van Justitie Van Agt (die de abortuskliniek wilde sluiten) ertoe bracht onze stiefvader, die officier van justitie in Zwolle was, telefonisch te vragen of hij zijn dochter niet beter in de hand kon houden. Onrecht kon zij slecht verdragen. Daar werd ze verschrikkelijk boos om.

Een andere eigenschap van mijn zus was haar hulpvaardigheid aan allen die dat nodig hadden. Ieder kon een beroep op haar doen. Vrienden en bekenden nam ze vaak de maat. Men accepteerde dat van Nicoline omdat zij voor zichzelf de lat ook heel hoog legde. Ze was een bijzonder integer iemand.

Het is nauwelijks voor te stellen dat zij er niet meer is. Toen wij elkaar voor het eerst onder vier ogen spraken, nadat zij kort tevoren gehoord had dat zij kanker had, zei ze dat ze er nooit bij had stilgestaan dat zij eerder dan ik zou komen te overlijden. Zij vond 74 geen leeftijd om dood te gaan en wilde nog heel veel doen. Per email, geschreven in haar zeer fraai taalgebruik én op zijn Nicolien, deed zij op bewonderenswaardige wijze verslag van haar ziekte.

Tot slot wil ik Muck, waarmee Nicoline meer dan 48 jaar in hetzelfde huis heeft gewoond in het bijzonder bedanken voor de geweldige zorg die zij het afgelopen jaar heeft verleend. Zij is altijd bij elk bezoek aan het ziekenhuis meegegaan en heeft alle medische problemen met Nicoline doorgenomen. Nicoline vertelde me dat zij het zonder Muck nooit zo zou kunnen redden.

Ook haar vriendinnen, vooral Cobi Bon en Robertine Romeny, wil ik danken voor de hulp en steun die zij aan Nicoline verleend hebben.

Wij zullen haar vreselijk missen.

Nicoline, mijn lieve zus

Nicoline, mijn lieve zus,
Because I also speak on behalf of my English family I would like to speak in English.

First Nicky's thoughts.

Nicoline never wanted to be called Aunty or Tante, because they conjured images of stuffy, old people and that was definitely not Nicoline! She was the free spirited sister of my mum, a naughty grown-up. She taught us to pick our noses, lick our plates and ignore all the rules, finding it funny when mum reeled in horror. I love photos from when I'm a baby, Nicoline is down on the floor, we're both lying on our bellies, facing each other, she has wild curly hair, a 70s looking shirt and looks really happy behind her Pentax camera.

The smell of Drum tobacco also used to remind me of Nicoline, and made me wonder what she was like when she was younger. Strong willed, a bit of a rebel? Mum proudly told us of Nicoline joining marches and protests and passionately arguing for what she believed in. We certainly had many spirited discussions after dinners, but she taught us how important it was to read into and be aware of issues, question everything and discuss things that matter with friends. She questioned us a lot too, and always knew the exact, slightly awkward question to ask that would make us have to face up to things and start to work it out.

Nicoline was also really supportive of me when I was in my 20s, through different relationship choices, she sent me wonderful letters and introduced me to 'Amor Vincit Omnia', Love Conquers All. I felt she really understood me and it was very comforting.

There are so many more memories, words and pictures that will always be Nicoline for me: Amsterdam, rainbow stairs, candles, beds on stilts, books, her determined walk, picking up pennies, the creases by her eyes when she laughed, her generosity, her stubbornness and the time she made Daniel and I believe she had a magic light in her flat – she captured our imaginations. We will miss you.

Daniels thoughts

I have many memories of Nicoline, too many to mention now, but each one brings a smile to my face. One of my favorite memories is when Nicoline took me on a magical mystery tour as a present for my 18th Birthday. We drove from Devon in Nicolines iconic yellow van, shared the driving the whole way and arrived in Amsterdam. This was a baptism of fire for me as I had never driven a car with a steering wheel on the left before, but I was told to pull myself together and get on with it!

While in Amsterdam, I was taken on a bike tour of the sights the city had to offer. Nicoline made sure that the tour included the red light district, and passing coffee shops... as a slightly awkward teenager I tried to ignore this and move on quickly to something that my parents would approve of.

We also visited the Heineken museum, when you go on the tour, you get to taste 2 beers, but Nicoline didn't want to drink hers, so I ended up having all the beer and getting slightly more tipsy than I should have done! Typical Aunt, leading her nephew astray.

Nicoline arranged a surprise present for me, she arranged to have an advanced driving course, driving on a track and a skid pan. There was a briefing before we went on the track, but the

briefing was in Dutch. Although Nicoline was trying to translate for me some of the technical jargon was lost in translation, so I was driving blind! Turns out, you drive your own vehicle, which for me was Nicolines yellow van, everyone else on the course seemed to have big fast sports cars. So there I was power sliding Nicolines van on the skid pan, doing 360° spins and having a whale of a time! The final part was driving the van as fast as we could along a banked track, it felt like I was driving along a wall at 100mph. Really fun times.

Thank you Nicoline for being such a cool Aunt.

When I was born, Nicoline was already 9 years old, so I don't remember much from the time she was living at home. I do remember that she loved drawing and was very good at it. She had drawing lessons from Stien Eelsingh who was an local artist. One day Nicoline took me there to be a model on one of her evening classes. Also one evening at home she was drawing me quite late at night, at the shock of my parents when they discovered I was up so late!

When Nicoline moved to Amsterdam I was about 9 or 10 and again I don't know much about that time either. I do remember the time she spent looking after Herman, her boyfriend, when she was about 21: he had cancer and Nicoline nursed him, on her own for some time whilst in a holiday cottage near where we lived, until he died. Thinking about it now, I think it was incredible that she was in charge of all his medication, and looking after him on her own, when he was in a lot of pain. That just shows you her caring nature, that continued throughout the rest of her life, always prepared to help people, in particular our parents, Tante Oda and many friends.

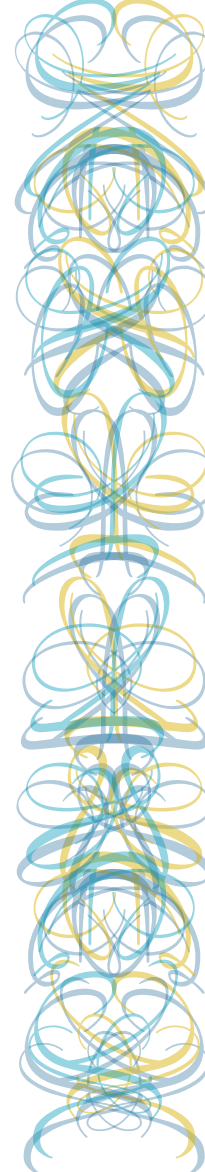
Nicoline, mijn lieve zus

In 1970 I was going to England for a year au pairing, but ended up staying there as I had met Martin. Again, this meant I did not have too much contact with Nicoline.

Occasionally we would see each other when we would go over to see our parents. Also there were times she would come to see us. She always said she was not very good with children, I don't know where she got that from, because she could always think of games to play with the children when they were young, chose interesting presents for them etc. And Nicola and Daniel loved her very much.

We became a lot closer in the last 20 years or so when telephone calls were becoming a lot cheaper and we would phone each other a lot. She was always interested in our lives. She was a very knowledgeable person on many subjects and if I had any problems I could share it with her and she would always be there to advice me or if she did not know the answer, she would research things and let me know.

Lieve Nicoline, I will miss you so much, it is as if I have lost part of me, my origins. I am glad we had this closeness even though it was later in life. Thank you for being my sister.

Les feuilles mortes

**Oh, je voudrais tant que tu te souviennes
Des jours heureux où nous étions amis.
En ce temps-là la vie était plus belle
Et le soleil plus brûlant qu'aujourd'hui.**

**Les feuilles mortes se ramassent à la pelle.
Tu vois, je n'ai pas oublié...
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle,
Les souvenirs et les regrets aussi**

**Et le vent du nord les emporte,
Dans la nuit froide de l'oubli.
Tu vois, je n'ai pas oublié,
La chanson que tu me chantais...**

**C'est une chanson qui nous ressemble,
Toi tu m'aimais, moi je t'aimais
Et nous vivions, tous deux ensemble,
Toi qui m'aimais, moi qui t'aimais.**

**Mais la vie sépare ceux qui s'aiment,
Tout doucement, sans faire de bruit
Et la mer efface sur le sable
Les pas des amants désunis.**

BERICHT VAN ADRESWIJZIGING

NAAM MET VOORLETTERS: *Nicoline Sara Rouwenhorst*

BEROEP, KWALITEIT: *Rechtz.*

OUDE ADRES

STRAAT EN HUISNUMMER: *N. Vlaarweg.*

NAAM DER WOONPLAATS:

NIEUW ADRES

STRAAT EN HUISNUMMER: *Nie. Vlaarweg 10-11.*

TELEF.- & POSTBUSNR.:

POSTREKENING NR.:

NAAM DER WOONPLAATS: *Amsterdam-C.*

(TOEVOEGEN, INDIEN NOODIG: CENTRUM, NOORD, ZUID, OOST, ENZ. OF KANTOOR V. BESTELLING)

DATUM VAN INGAANG: *27-1-1962*

EN HANDTEKENING: *H. Rouwenhorst*

Nicoline en ons dispuut POOH

Ineke Verweel las op de afscheidsbijeenkomst de tekst van Marijke Rawie voor.

Nicoline en ik leerden elkaar 55 jaar geleden kennen in het dispuut POOH. Nicoline kwam, net als ik, in 1961 aan, zoals dat in de termen van het studentenleven heette. In de ontgroeningsweken en tijdens het fleuren werden wij vriendinnen die elkaar vonden in het AVSV dispuut POOH.

POOH was opgericht in 1946, vlak na de Tweede Wereldoorlog. De universiteiten en daarmee het studentenleven lagen in puin. Een aantal jonge vrouwelijke studenten wilde niet terug naar hoe het vroeger was. Er moest na de oorlog een nieuwe wind waaien, aan sommige oudere disputen kleefde nog de oorlogsgeur.

POOH was een verzameling onafhankelijke, vernieuwingsgezinde zelfstandige jonge vrouwen, die zich niet wilden conformeren aan de traditionele 'Corps-mores' van vóór de oorlog. Die met dit jonge dispuut een frisse wind door het studentenverenigingsleven wilden laten waaien. Het was precies dat dwarse, onafhankelijke, tegendraadse van het dispuut POOH dat Nicoline, en onder anderen Ineke, Noor, Pien, Heleen en mij ook in het begin van de jaren zestig zó aantrok.

Wij werden de lichting 1961 van POOH. Wij droegen geen twinsets met parelkettinkjes, wij liepen niet in zwarte mantelpakjes op hoge hakken tijdens de jaarlijkse Dies van de Universiteit. Wij deden op ónze manier mee met de ontgroening door altijd allervriendelijkst tegen de groenen te doen. Die konden dat vaak, na alle narigheid, niet aan en barstten regelmatig in tranen uit tijdens die inauguratieweken.

De POOH-ieten gedroegen zich kortom niet zoals jonge meisjes in het Corps zich werden geacht te gedragen. POOH werd dan ook zelden door één van de jongensdisputen voor een

dansavond uitgenodigd, een corpsgewoonte waar de hele avond een afwachtcnde erotische after-party sfeer omheen hing.

Wij van POOH besloten onszelf eens uit te nodigen voor zo'n feest, waar het Damesdispuut DIS al voor was gevraagd. Wij zouden die DIS-meiden weleens leren hoe je met die jongens om moest gaan! Dat werd natuurlijk een behoorlijk saaie avond, de DIS-dames overklasten in uiterlijk alle POOH-ieten, die de hele avond aan de bar hingen en door niemand ten dans werden gevraagd. De verhalen over deze heldendaad waren achteraf mooier dan de werkelijkheid ooit was geweest.

Samen met een stel POOH-ieten van eerdere lichten en een stelletje van de jaren ná ons werden we in die eerste jaren in de grote stad een hechte vriendinnengroep. Maar zoals dat gaat: studies leverden nieuwe vriendschappen op, sommigen van ons kregen verhoudingen, trouwden, kregen kinderen, anderen gingen al snel aan het werk, en de band verwaterde. De vriendinnengroep viel uit elkaar en zag elkaar nog maar sporadisch. Het studentenleven in het algemeen zakte in en legde het af tegen maatschappelijke bewegingen als Provo, Kabouters en de tweede Feministische Golf. POOH trok daaruit de enig juiste conclusie en hief zichzelf rond 1970 op. Het is aan de bewaardrift van Nicoline te danken dat het archief van POOH, voor zover dat überhaupt bestond, er nog is.

En dan, dertig jaar na het opheffen van POOH, bestaat het ASC, het Amsterdamse Studenten Corps, 150 jaar. Er wordt een herdenkingsfeest gepland en Nicoline, gesteund door Anke Smit en Ineke Verweel, vindt het leuk om ook de oude POOH-ieten nog eens bij elkaar te vragen om dat lustrum te vieren.

Ze slaagt erin vrijwel alle adressen van de leden op te sporen en er wordt een geanimeerde lunch voor tientallen oud-POOH-ieten georganiseerd. Een feest van herkenning: iedereen is van middelbare leeftijd en vrijwel iedereen heeft behoorlijk wat aan gewicht gewonnen, zowel letterlijk als in hun carrières, maar door de jaren heen heeft men dezelfde stem en klankkleur gehouden. Het is een wonderlijke ervaring om iemand na tientallen jaren opeens aan haar stem te herkennen!

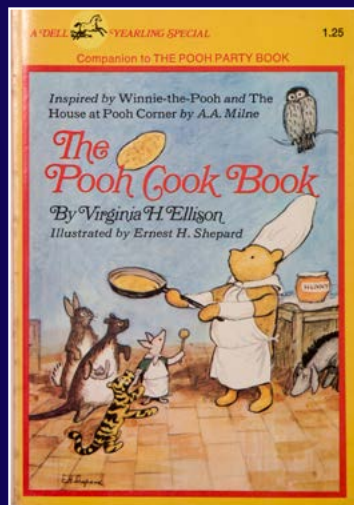
Na het opheffen van POOH zijn er geen nieuwe POOH-ieten meer bijgekomen. De laatste lichte is achter in de zestig en begin zeventig jaar. Sinds het lustrum hebben Nicoline, Ineke en Anke elke vijf jaar een lustrum-lunch georganiseerd. Zo is het contact blijven bestaan.

Helaas is Anke het afgelopen jaar gestorven en nu is Nicoline, onze historicus en archivaris, heen gegaan. Op verzoek van Nicoline zal ik zal proberen het POOH-archief onder te brengen bij het Universiteits Archief. Maar het is onzeker of de veteranen van POOH zonder deze twee bezielende leden nog eens een lustrum met elkaar zullen vieren.

Wat mijzelf betreft: ik koester de enthousiaste en verrukkelijke tijd in de grote stad aan het begin van de jaren zestig toen ik Nicoline mijn vriendin mocht noemen. En ik zal haar dwarse humor vreselijk missen.

Rust zacht, lieve Nicoline.

Tafelrede

Vanaf de oprichting van het Lesbisch Archief begin jaren tachtig ken ik Nicoline. Ik kwam bij haar en haar archief thuis en later bezocht ik de literaire salon in Lorelei. We bleken achteraf ook nog dispuutgenoten te zijn. We zaten lang in dezelfde eetgroep en kwamen geregeld bij elkaar.

Tafelrede

Ik heb meer dan een kwart eeuw onder andere het genoegen mogen smaken Nicoline als tafeldame te begroeten. Dat was Gezelschap! Mijn tafelrede, te harer ere, heeft een bijzondere inhoud: want Nicoline zelf staat op de kaart en ik ga haar - bij wijze van spreken - opeten.

De smaaknotitie

Voorgerecht

Entree. Lichtelijk verstoord. Als een ware handelsreiziger altijd in gezelschap van twee fietstassen met stichtelijke inhoud voor wie wilde horen of niet; een klacht over iets wat recent haar gramschap had opgewekt op de lippen.

Hoofdgerecht

Nimmer à la carte. Afhankelijk van het regerend humeur der voorkeur. Montignac, Glucosamine, noem het op. Niet te vatten binnen een standaardmenu. Altijd geestrijk, weerbarstig en opvoedend.

De Wijn

Evenals de vis, niet haar sterrenbeeld (dat was - hoe kan het anders - Maagd) moest zij altijd zwemmen. Cru Bourgeois. Vol in de bek, kruidig, een klein bittertje, een vleug citrus, somber hout, en een duurzame afdronk.

Nagerecht

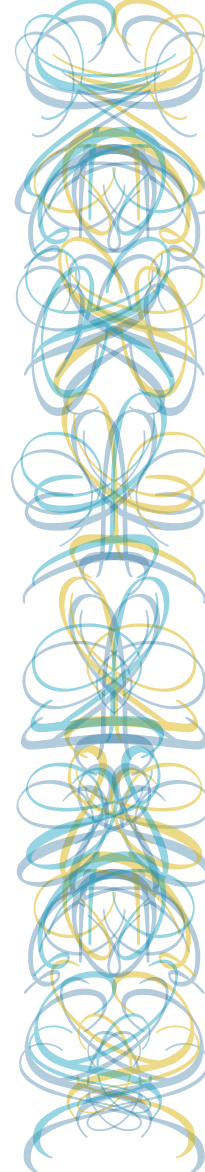
Geen dessert, neen. Toetje. Grenzeloos gretig en gulzig. Chocola, chocola, zoet of bitter, gevuld, heet gedruppeld over ijs Coupe Royale, geserveerd met, eindelijk, een glimlach.

Het culinaire proefrapport: maaltijd Meiners

Mevrouw, ik heb met u kennisgemaakt en gaandeweg heb ik u leren waarderen op grond van uw onverbiddelijk karakter. U bent een hartstochtelijk mens, vol nukken, maar voorzien van een gouden inborst en een standvastig hart.

Geroken, besnuffeld, naar de lippen gebracht en over de tong laten gaan, de tanden erin gezet, geproefd en nog eens geproefd, geslikt, net niet verslikt, gesavoureerd en geconsumeerd,

Lieve Mevrouw Meiners, ik heb van u genoten!

I will give my love an apple

I will give my love an apple without e'er a core,

I will give my love a house without e'er a door,

I will give my love a palace wherein she may be,

And she may unlock it without any key.

My head is the apple without e'er a core,

My mind is the house without e'er a door,

My heart is the palace wherein she may be,

And she may unlock it without any key.

Stoere fietstochten

Deze zomer zouden Nicoline en ik vieren dat we 40 jaar een diepe vriendschap delen. Het liep anders. Ik wil hier herinneringen ophalen aan de stoere en verrukkelijke fietstochten die wij eind jaren zeventig, begin jaren tachtig maakten. Fietsvakanties waren toen mode onder lesbo's, maar die van ons waren natuurlijk extra speciaal. Dat waren ongeplande ontdekkingsreizen, die ons dwars over de Franse en de Italiaanse Alpen voerden van Como naar Aix-en-Provence, een ander jaar van Stresa naar Chambéry. Menig vileine col uit de Tour de France namen wij op ons gemak, de Col de la Cayolle en de Colla della Maddalena, herinner ik me bijvoorbeeld.

Het waren echte avontuurlijke zwerftochten. We namen de trein met fiets en tent naar een plaats in Italië of Frankrijk. Tot Bergen op Zoom handelden we nog post en redactiewerk voor Lover af en nadat we die op station Bergen op Zoom in de brievenbus hadden gedaan, begon de vakantie echt! Van dag tot dag bekeken we waar we naartoe zouden fietsen. We zwierven zonder te weten waar we uit zouden komen en of we wel een plekje voor de tent zouden vinden. De sport was: zo min mogelijk hotels. Daardoor kwamen we op de gekste plaatsen, bijvoorbeeld bij nonnen in Italië, die ons razend nieuwsgierig uitvroegen. 'In Italië heb ik zo'n succes gehad bij een non: suora Rita', schreef ze op een briefkaart aan Myriam. 'Ze wilde me aldoor zoenen.'

Nicolines fietstassen waren beladen met reisgidsen, en vogel- en plantenboeken en insectenboeken, want je moest wel weten wat er te zien kan zijn en als je iets ziet, moet je weten wát je ziet.

We hadden vier weken de tijd, de eerste daarvan was vaak een dwarse week. We moesten even settelen. Nico wilde graag de hele vakantie benutten om op dieet te gaan en ik wilde

lekker eten op z'n Frans tussen de middag. Nico wilde stoppen bij elke kerk en ik wilde vooral veel zwemmen. Dan schikte ik me eerst in dat dieet, totdat ik in een épicerie een fles wijn en een geitenkaasje kocht en daar schielijk aan begon. Bij het tweede glas dat ik mezelf inschonk, zei Nico zogenaamd onverschillig: 'Ik wil die wijn eens proeven.' En dan was het hek van de dam. Tussendoor werkten we aan ons jaren vergende onderzoek naar het lekkerste frambozentaartje. Helaas is dat onvoltooid gebleven.

Het op elkaar afstellen van onze bioritmes duurde vaak wél de hele vakantie. Nicoline is een avondmens en begon de fietstrappers pas tegen vijf uur 's middags flink te bedienen. Ik was dan toe aan zitten met een boek.

Een van die vakanties beklommen we de Mont Ventoux. Dat was op 8 juli 1981. We waren om zes uur 's morgens vertrokken en drie uur later waren we op de top, waar mist hing! Geen uitzicht dus. We dronken koffie met taart en zoefden meteen in een rotvaart naar beneden. Daar moesten we allebei verschrikkelijk poepen en vielen vervolgens voor pampus in het gras. Toen we wakker werden, was het gelukkig etenstijd. We hadden 81 kilometer afgelegd.

Nicolines hele leven was eigenlijk één grote avontuurlijke ontdekkingsreis. Zo ook door de muziek, zoals we tijdens haar afscheidsbijeenkomst hoorden in de stukken die zij de afgelopen maanden had uitgezocht. De Valeriusstraat schalde ervan.

Onze vriendschap heeft de veertig jaar dan wel net niet gehaald, gelukkig hebben we die in volle glorie gevierd met het roemruchte Gekkengetallenfeest. Toen Nicoline 66 werd en ik 55 hebben we met iedereen een heel weekend gekeest in het Nivonhuis in Bergen aan Zee. Een weekend dat in het teken stond van liefde, vriendschap en verbondenheid, zoals we in onze

toespraak zeiden. Wij wilden dit ook delen met de mensen, die in ons leven van belang waren, zijn, zullen blijven of opnieuw zullen worden. Ook dit feest behoort tot onze grote avonturen en wapenfeiten.

Lieve Nico, je bent nu aan een nieuwe reis begonnen, een zonder landkaart. Misschien ga je wel naar de zon en ben je in die prachtige tuin beland, waar je over hoort van mensen die een bijna-doodervaring hebben gehad en waarover we straks horen in het lied dat je hebt uitgezocht. Dat hoop ik nou echt. Dag lieverd, je hebt een mooi vervoersmiddel gekozen: een mand zonder stuur of gaspedaal. Laat je maar dobberen en geniet van alles wat er verschijnt.

Lorelei, de kerk van een liefde die vriendschap werd

Lieve Nicoline, Ik moet je nog een paar dingen vertellen die je vast interesseren. Het kwam er zaterdagmiddag niet meer van en daarna kon het niet meer. Dat was alwéér sneller dan ik had gedacht! Toevallig of niet, ging ik vorige week vrijdag in een opwelling op bezoek bij een aangetrouwde achternicht van Marianne van Herwerden in Glimmen, 92 jaar en hartstikke bij de tijd. Ik had een uurtje over en ging erheen om brieven van en aan de fysiologe Marianne van Herwerden in te zien (en liefst mee naar huis te nemen). Ze waren de afgelopen zomer al geïnterviewd, uitgevouwen en in zuurvrije dozen gedaan door een student die zich bij me had gemeld met de vraag of ik niet een onbetaalde onderzoekachtige klus voor hem had. Dit was ik al jarenlang van plan. Het bleek te gaan om meer dan tweehonderd brieven van 1885 tot 1931 aan en van haar moeder, maar het meeste aan en van Charlotte van Herwerden, de letterkundige zuster die ook haar significant other was met wie zij tot haar dood in het ouderlijk huis woonde.

Toen ik het kamertje binnentrad waar hij zijn inventarisatieklus had gedaan trof ik bovenop de stapel mappen een boek aan dat ik direct herkende als het eerste boek dat ik ooit van je kocht. De semi-autobiografie van Marianne van Herwerden, geschreven door haar zuster Charlotte. Voorin staan in mijn handschrift met potlood twee-vrouwentekens, gevolgd door fest.'82 (vrouwenfestival 1982). Het kostte f 20,- blijkt uit de potloodaantekening rechtsonder. Ik herinner me niets meer van dat hele festival, alleen en ook dat nog vaag, dat boekenstalletje met de weidse naam Antiquariaat Lorelei waarmee je het evenement in Groningen opfluiserde met je kennelijk voor mij betoverende aanwezigheid. Is het toeval dat ik een dag voor je ertussenuit zou knippen aan onze allereerste ontmoeting werd herinnerd? Door een boek?

Een tweede nieuwtje zou gaan over mijn contact in dezelfde vorige week met Koosje Steendijk-Kuipers, 82 jaar, die velen van ons hier zullen kennen als auteur van een boek over vrouwen en sport. Zij wilde mij een door haarzelf uitgebracht boekje toesturen met de verslagen die Carel Gerritsen, de man van Aletta Jacobs, van hun gezamenlijke 'reis per rijwiel' door Groot Brittannië had gepubliceerd in De Telegraaf (1898). Zij was erop gestuit in mijn artikel in het Jaarboek voor Vrouwengeschiedenis over Parallele Levens (1998). Eenmaal gearriveerd zat er een hartelijk briefje in, maar er dwarrelden ook andere documenten uit, waaronder een gereproduceerd krantenknipsel met foto. Gezien het onderschrift ging het om een foto van Koosje en haar RIH damesfiets uit 1958, waarop zij net 45 kilometer had afgelegd. Het jaar 2015 was erbij gekrabbeld, zij was toen 80 jaar. Toen ik haar opbelde om te bedanken vertelde ik haar dat ik ooit met een vriendin die zwoer bij haar RIH fiets – ook een rooie – in de jaren tachtig onvergetelijke fietsvakanties had beleefd. Ik had natuurlijk je naam moeten noemen want zij moet ook jouw winkel hebben bezocht in haar zoektocht naar vrouwen in de sport. Het boekje was geïllustreerd met ansichtkaarten van vrouwen met fiets uit de 'collectie Steendijk' in Atria.

Leven met jou, Nicoline, in de jaren tachtig ging over het in kaart brengen en verzamelen van boeken en archieven van vrouwen die ten onrechte in de vergetelheid waren geraakt door het heersende denken over sekse. Sterke, interessante, creatieve, of zoals jijzelf, eigenzinnige, betrokken en gedreven vrouwen waren er in alle tijden op alle gebieden van het leven en streven geweest, maar de geschiedschrijving, die begint met het bewaren van informatie en documentatie, had tot dan toe gedaan alsof dat niet zo was. Dat moest veranderen, want wie wilde niet veel meer weten over een 'fantastische gek' (jouw uitdrukking) als Helen Zenna Smith waarover je een prachtige column in Lover schreef onder de titel Geile goozers. Voor schrijven had je echter al gauw geen tijd meer nu je het op je had genomen hard bewijs voor

onze intuïties (en verlangens) te verzamelen in de vorm van boeken en grijze literatuur, egodocumenten en archieven en het ophalen van herinneringen door middel van interviews. Dan kon ik bijvoorbeeld op een zondagmorgen in mijn brievenbus het volgende briefje vinden: 'We moeten onmiddellijk af op die vrouw die nog op het bureau Vrouwenkiesrecht heeft gewerkt met alle foto's uit die tijd ter identificatie, en veel vragen stellen. ... deze opdracht hebben wij toch niet voor niets op zondag mogen ontvangen.' Of we gingen er op de fiets op uit om bijvoorbeeld op Zorgvlied het graf van Catherine van Tussenbroek te vinden en te fotograferen – dat laatste nadat je het ijs er af had geschraapt. En het graf van de familie Manus, met het herinneringsbord voor Rosa Manus. Op vakanties of studiereizen bezochten we stevast alle antiquariaten en vrouwenboekhandels, vrouwencafé's en homo uitgaansgelegenheden die er maar te vinden waren, in Leuven en Londen, New York, Boston en Washington. Jij liep met je passie voor kaarten en kaart lezen natuurlijk voorop. We struinden boekenmarkten af en bezochten boekendorpen als Redu in de Belgische Ardennen, waar in 1984 de eerste grote boekenmarkt werd gehouden, en Hay on Wye in Wales. Ik dank er boeken aan als That miss Hobhouse over Emily Hobhouse of The purple passage door Madeleine Stern over Mrs Frank Lesley die de Amerikaanse vrouwenkiesrechtbeweging een grote som geld naliet. Hierin staat bijna onleesbaar in jouw onmiskenbare handschrift op het voorblad: '15 oktober 1984 Eindhoven met patat'. Ik herinner mij er niets meer van en ik weet eigenlijk ook niet of wij toen al wisten dat Stern een zielsverwante was als independent scholar en rare book dealer. Samen met haar levens- en zakenpartner Leonora Rostenberg runde zij het antiquariaat Rostenberg & Stern Rare Books. Stern stierf in 2007, 95 jaar, haar vriendin Leonora ging haar twee jaar voor.

Lorelei is kortom de kurk geweest waarop, vanaf het begin, onze liefde die vriendschap is geworden, heeft gedreven. Ik herinner mij flarden van Lorelei aan huis (dat daar nooit

helemaal uit is verdwenen, to put it mildly!), en dat in de laatste tijd ook in andere huizen is overgelopen. Vooral ook Lorelei in de overgang naar de Prinsengracht en Lorelei in de bloei van haar bestaan. Eindeloze wanden schilderen en boekenkasten in elkaar zetten, de onmogelijke boekenkasten van Haaghuishof op de Overtoom, omdat Lundia te grof was. Is dat alles wel heel goed gefotografeerd en gedocumenteerd? Weet het feministisch nageslacht dat je een categorie antropo-voyeurisme had?

In het antiquariaat hebben vele mooie, zelfs historische ontmoetingen plaatsgevonden met heel veel mensen die je met de jouw kenmerkende overrompelende stijl kon overvallen met pittige vragen over het waarom van een bepaalde boeken- of vriendinnenkeuze of de keuze voor een man (om maar iets te noemen). Velen kwamen er voor de inhoud, maar ook heel velen kwamen voor jou. Onder al die bezoekers zeker ook een paar mannen, zoals Ischa Meijer die Lorelei vanaf het begin frequenteerde. Ik zie jullie in mijn verbeelding tegen elkaar mopperen en tegen elkaar in gaan. En dan heb ik het nog niet eens over de antiquarisch salons gehad!

Onze vriendschap is gebleven en die heeft langzamerhand ook Jo en Muck omvat. Gelukkig hebben Jo en ik een tijdlang in het prachtige vakantie-oord Bemelen gewoond waar jij en Muck met Korfu steeds op Koba en het huis kwamen passen als wij op vakantie waren. Haren was duidelijk minder in trek (en hier speelde de concurrentie met Eys waar Hans en Wobby en hun hondjes wonen) maar Lola maakte dat op den duur weer helemaal goed. Jo kon jou lekker pesten en jij liet je dat mopperend aanleunen. Steeds als wij dan op huis aangingen wisten wij dat ons een geweldige maaltijd wachtte, maar helemaal ongemengd was ons verlangen daarnaar niet. Wij vroegen ons ook altijd een beetje bevreesd af wat Nicoline nu weer niet vond deugen aan onze huishouding en wat zij dit keer eigenhandig had

gereorganiseerd. Zo kon het zijn dat onze hele televisie opnieuw was ingesteld, of dat de zolder of kelders een opruimbeurt hadden gekregen, of dat er een geheel nieuwe manier van afvalscheiding was geïntroduceerd. Er was altijd wel wat, maar gelukkig kon je dat ook altijd wel weer relativiseren.

Wij – ik spreek hier even ook namens Jo - gaan je heel erg missen Nicoline. Ik vind het nog steeds niet te bevatten dat je er niet meer bent, dat alles zo snel is gegaan. Maar de vele sporen die je hebt nagelaten in mijn huis, in mijn boekenkast en in mijn hart zijn onuitwisbaar.

Beatrix

De imaginaire Wereldvrouwenbibliotheek

M

et Nicoline ben ik ruim 35 jaar vaste bezoeker geweest van de imaginaire Wereldvrouwenbibliotheek, die dankzij Nicoline niet louter imaginair was.

Nicoline en ik leken wel wat op elkaar. Zo kan ik, net als zij, slecht iets weggooien. Ik heb dan ook al mijn agenda's nog, en vond haar naam voor het eerst in die van 1980, op 22 oktober: *'stukje Lover naar Nicoline'*. Zonder achternaam. Ons eerste contact was dan ook eerder, per telefoon, in reactie op het bericht in het Lovernummer van juni 1980 – alle Lovers heb ik ook nog – dat de redactie van de tijdschriftenrubriek, Robertine Romeny en Nicoline Meiners, vrijwilligers zocht om voor Lover een tijdschrift te bespreken. Dat ik, een studente psychologie uit Leiden, met niet meer schrijfervaring dan wat berichtjes in de plaatselijke vrouwenkrant, die drieste sprong naar het centrum van lesbisch en feministisch Nederland, Amsterdam, waagde, daar sta ik in terugblik wel van te kijken. Maar ik had niet gelukkiger kunnen springen.

Ik neem aan dat ik wel iets van *credentials* op tafel heb moeten leggen en zal verteld hebben dat ik het plan had om een proefschrift te schrijven over – deftig – 'de constitutiegeschiedenis van vrouwelijke homosexualiteit in Nederland'. Ik kreeg in elk geval het tijdschrift *Sinister Wisdom* onder mijn hoede, een tijdschrift 'for the Lesbian Imagination in All Women', en in december 1980 stond mijn eerste publicatie ever in Lover. Nicoline werd mijn vaste redacteur. Wat mij van die begintijd nog helder voor ogen staat is de keer dat ik mijn copij – ik zal tegen de deadline aan gezeten hebben – persoonlijk in Amsterdam langs bracht en zo de beide rubrieksredactrices in levenden lijve ontmoette. Het is misschien moeilijk te geloven, maar in de provincie was 'lesbisch' nog een bron van eenzaamheid, drankproblemen, en algehele levenszwaarte. En daar kwam ik ineens in aanraking met twee hupse lesbo's, die een

blad maakten omdat ze dat belangrijk vonden en er plezier in hadden, voor wie het leven licht leek, en vrolijk. Een begeisterende ontmoeting, die al snel tot iets moois leidde.

Want Nicoline en ik bleken iets bijzonders te delen: we hielden van boeken, en wel vooral van boeken zoeken, boeken verzamelen, en daarvan een geheel te vormen dat groter was dan de delen. Mijn verzamelgebied was in die tijd 'lesbische literatuur' in de breedst mogelijke zin, en ik droeg altijd lijstjes bij me met de titels van de boeken die ik zocht, en de antiquariaten die ik met vrucht bezocht had of nog wilde aandoen. En Nicoline – Nicoline begon in december 1981 een antiquariaat in boeken van en over vrouwen, Lorelei. Nog in diezelfde maand wisselden we lijstjes uit – van boeken die ik zocht, van boeken die zij had, van titels die nader onderzoek verdienden, schrijfsters wier oeuvre in kaart gebracht moest worden, vertaalsters met een duidelijke voorliefde, uitgevers met bijzondere fondsen. Zo breidden we onze kennis stukje bij beetje – allemaal nog zonder internet! – enorm uit.

Zo ging het ook met andere klanten, die weer andere interessegebieden hadden. Want het verzamelgebied van Lorelei was onbeperkt: alles van en over vrouwen. De kennis van de *Biblioteca Femina* die Nicoline in Lorelei bijeenbracht én documenteerde was dan ook fenomenaal, en haar antiquariaat groeide in de jaren '80 uit tot een trefpunt van liefhebsters en onderzoeksters.

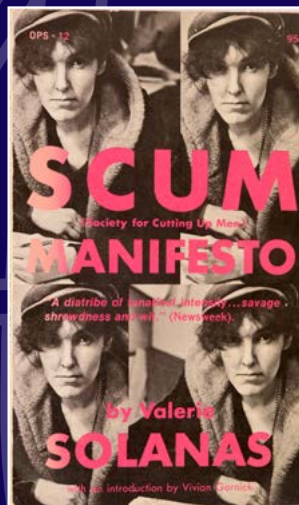
Dat Lorelei eind jaren '90 door ontwikkelingen op de vastgoedmarkt moest sluiten was een groot verlies. Voor Nicoline en voor ons. In ons boekenliefdesleven viel een gat. Maar als door een wonder bracht een bibliotheek ons ruim een jaar geleden weer bij elkaar: de bibliotheek van Rosa Manus, ook een verzamelaarster van boeken van en over vrouwen. Maar welke boeken? Van haar bibliotheek bestaan twee kiekjes die niet scherp genoeg zijn om de rugtitels te lezen. Ik vroeg Nicoline om raad, die zich met graagte aan dit project zette en – louter op

hun vormgeving, dikte, en het woordbeeld van de rugtitel – een groot aantal boeken wist thuis te brengen. Bij het 80-jarig bestaan van het IAV, in december 2015, hebben we er in een memorabel duo-optreden verslag van gedaan.

Het ongedateerde kiekje van Rosa Manus vóór haar boekenkast vormde het ruwe materiaal voor de zoektocht. Met het blote oog had Nicoline meteen al de tweedelige *Reisbrieven uit Afrika en Azië* (1913) van Aletta Jacobs geïdentificeerd, met de kenmerkende witte bloem op de rug (rechterkast, derde plank van boven). Met vereende krachten konden we daarna nog zo'n 25 boeken thuisbrengen, waaronder *Van duisternis tot licht* (1911) van Kartini (een plank hoger) en *De opstandigen* (1925) van Jo van Ammers-Küller (een plank lager). Maar dat was nog niet alles! Met de weetgierigheid en precisie Nicoline eigen, rustte ze niet voordat ze had achterhaald dat de boekenkast een 'sectional Globe-Wernicke bookcase with glass panels' uit Cincinatti is, dat er over de 'pendule au nègre' op de schoorsteenmantel een boek bestaat, en dat de vrouw op het schilderij het draagteken van de Orde van de Heilige Catharina draagt. Maar het *pièce de résistance* van onze speurtocht was het stuk dat rechts in de nis achter Manus hangt. Het was Nicoline die daarop het embleem van de Wereldbond voor Vrouwenkiesrecht herkende, en met een maximale vergroting konden we vervolgens 'Rosa Manus' en 'Eere-presidente' ontcijferen. Dat kon niet anders dan de oorkonde zijn die Manus ontving toen zij in 1935 aftrad als presidente van Vrouwenbelangen afdeling Amsterdam. Met haar fenomenale kennis en scherpe oog wist Nicoline zo van een kiekje een waar inkijkje in het leven van Rosa Manus te maken. En het nader te dateren natuurlijk.

Wat zou het mooi zijn, en in stijl, om aan de warmhartige, scherpzinnige, gedreven, geleerde, precieze, knorrige maar ook zo lieve hoedster van het erfgoed van vrouwen die Nicoline was, een eerbetoon in boekvorm te wijden en zo haar grote betekenis voor kennis en cultuur van de vrouwenbeweging vast te leggen.

De antiquarioniste

Ineke van Mourik

A

ls ik aan Nicoline denk, denk ik aan boeken. Veel boeken en overal: in haar kelder, haar huis, haar winkel en in andere voor het publieke oog verborgen opslagruimten. Door haar kwam ik in een rijke antiquarische vrouwenboekenwereld.

Ik weet niet meer precies wanneer ik haar voor het eerst ontmoette, de vrouw die door Ischa Meijer in een interview met haar ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van Lorelei in 1991, de antiquarioniste werd genoemd. Ik denk eind jaren zeventig begin jaren tachtig toen ik vanuit Nijmegen en werkzaam in boekhandel de Feeks vanwege de liefde en feminisme vaak in Amsterdam kwam. Nicolines winkel op de Prinsengracht was behalve een schatkamer van bekende en onbekende werken een ontmoetingsplaats. Nicoline troonde achter een tafel met haar kaartenbakken en op de tafel stond een ouderwetse theepot op een lichtje. De theepot, een leunstoel en tafeltje met schemerlamp in de hoek, kwamen uit de erfenis van haar tante Annie. Daardoor kreeg de winkel een nog groter antiquarisch cachet.

Nicolines gehechtheid aan haar boeken was groot, zeker als het een bijzonder exemplaar betrof. Zo was ik begin jaren tachtig op zoek naar het subversieve S.C.U.M - manifest van Valerie Solanas en zij bleek dat thuis te hebben. Op een middag bracht ik haar een bezoek en we zaten op haar balkon thee en daarna wijn te drinken. Elke keer probeerde ik het gesprek op het S.C.U.M-manifest te brengen maar handig ontweek zij het onderwerp door enthousiast over andere boeken te vertellen. De aanhouder wint: uiteindelijk haalde zij het beruchte boekje tevoorschijn en heeft zij het met frisse tegenzin aan me verkocht.

Later toen ik werkzaam was als bibliothecaris bij het IIAV (nu Atria) gingen we een aantal keren samen haar opslagruimten in (op diverse plekken in de stad) om uit de door haar verzamelde schatten een selectie te maken voor onze collectie. Dat ging altijd gepaard met enorm (terecht) gemopper over de catalogus. Zo werd zij ook enigszins de schrik van diverse medewerkers toen ik haar had gevraagd de noodzakelijke correcties in de catalogus aan te brengen. Zij was een dwarse perfectionist, maar met een vurig feministisch hart. Zij heeft prachtige oude boeken, tijdschriften en pamfletten verkocht en geschonken aan het instituut.

In het interview met de soms treiterige Ischa (ze waren duidelijk aan elkaar gewaagd want zij heeft hem onder de tafel ook nog geschopt) zegt zij na een vraag van Ischa over hoe het eigenlijk met de vrouwenbeweging gaat: 'Zolang ik er ben, is er niets aan de hand.' De antiquarioniste is er niet meer en ook haar winkel is verdwenen, maar zo lang wij haar gedenken is zij er en leeft haar boekenziel voort.

Elk mens sterft twee maal

Als we ter hoogte van Xantippe fietsen over de zonnige of regenachtige Prinsengracht
denken wij aan haar.

Als de geur van oude boeken en vochtige pamfletten onze neuzen prikkelt
denken wij aan haar.

Als de Lorelei in onze oren zingt
denken wij aan haar

Als we strijden voor rechtvaardigheid voor vrouwen wereldwijd
denken wij aan haar.

Als we de vrolijkheid in de rondborstige kunst van Nikki de St. Phalle zien
denken wij aan haar.

Als we denken aan de literaire salons waar onze geest werd wakker geschud
denken wij aan haar.

Als we iets goed kunnen doen door wat zij ons leerde
denken wij aan haar

Zolang wij leven blijft zij leven,
Zij is een deel van ons,
zolang wij haar herdenken

Bij zonsopgang en zonsondergang
denken wij aan haar.

Bij het waaien van de wind,
in de kou van de winter
denken wij aan haar.

Bij het openspringen van de knoppen
in de lente,
denken wij aan haar.

Onder de blauwe hemel,
in de hitte van de zomer
denken wij aan haar.

Bij het ritselen van de bladeren,
in de schoonheid van de herfst,
denken wij aan haar.

Wanneer het jaar begint en wanneer het eindigt
denken wij aan haar.

Zolang wij leven blijft zij leven,
Zij is een deel van ons,
zolang wij haar herdenken

Death Speaks

**I am walking in the sunlight, I see the moon, at my feet I see the sun,
at my feet**

I walk in joy, I am kissed by angels

**your heart child of man, your heart can't know what joy I feel
sister soul,**

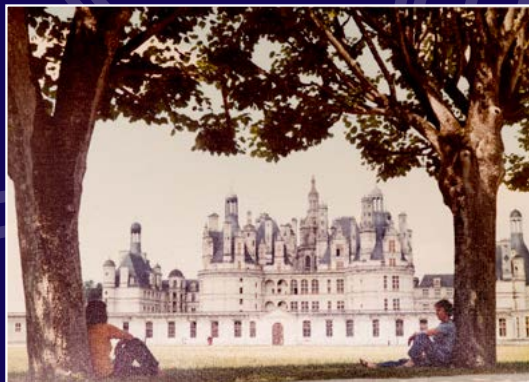
come to rest

**pure notes of love echo around you a lily, a rose they wait for you
while you sleep**

**only you can hear me, only you can see me, only you can hear the music,
it never stops**

Het laatste woord...

‘Wenn ich einmal soll scheiden
So scheide nicht von mir’.
Matheus-Passion, J.S. Bach

et onvoorstelbare is
gebeurd:
Nicoline is dood.
Een persoonlijkheid,
lekker koppig,
goud eerlijk,
eigenwijs maar met een heel groot
en zorgzaam hart - dat nu stil is.

Nicoline en ik hebben het de laatste
maanden vaak over de dood gehad:
Hoe ga je dood
Hoe doe je dat
Moet je iets doen of niet
Voel je iets
Begrijp je het op dat moment
Kun je dat moment zelf bepalen
Vragen, vragen, vragen en geen antwoord.

Hoe neem je afscheid van elkaar
Hoe doe je dat
Door te zwijgen of te spreken
Door tegen elkaar te zeggen dat een
vijftigjarige fascinerende vriendschap, waarin
elke dag wel iets onverwachts gebeurde, heel
waardevol is geweest
en dat ook altijd zal blijven.

En dan ging het weer over de dood.
Enige weken voor haar overlijden kwam
Nicoline rustig tot de conclusie
*“Het ritme van het leven leidt uiteindelijk naar
de dood en dat geldt voor ons allemaal”*.

Nicoline, je blijft een prachtig en integer
mens voor mij
Hoe je lichaam je ook heeft verraden, de
dood heeft niet het laatste woord.
Want je hebt geleefd!

Adieu, lieve Nicoline, Adieu.

Verder lezen en luisteren

10 jaar Lorelei, themanummer *Lust & Gratie Universeel Lesbisch Biblioiefel Tijdschrift* nr. 32 winter 1991

Interview Nicoline Meiners met Ischa Meijer naar aanleiding van het tienjarig bestaan van Antiquariaat Lorelei, VPRO Radio 10 december 1991: Afl.42: Paul Shyre, Herman Kuiphof en Nicoline Meiners (begint vanaf 34.14 in de uitzending)

Meiners, Nicoline; 'Column: Geile gozers', *Lover, Driemaandelijks literatuuroverzicht voor de vrouwenbeweging*, 10 (1983), 3 (september) p. 126 -127

Mourik, Ineke van; *Het lege kwartier*, Uitgeverij Atlas Amsterdam/Antwerpen 1998 (hierin figureert een antiquariaat geïnspireerd door Lorelei, p. 215-217)

Romeny, Robertine; *In Memoriam Nicoline Meiners, Antiquariaat Lorelei (1942-2017)*, Boekblad.nl | 10 maart 2017

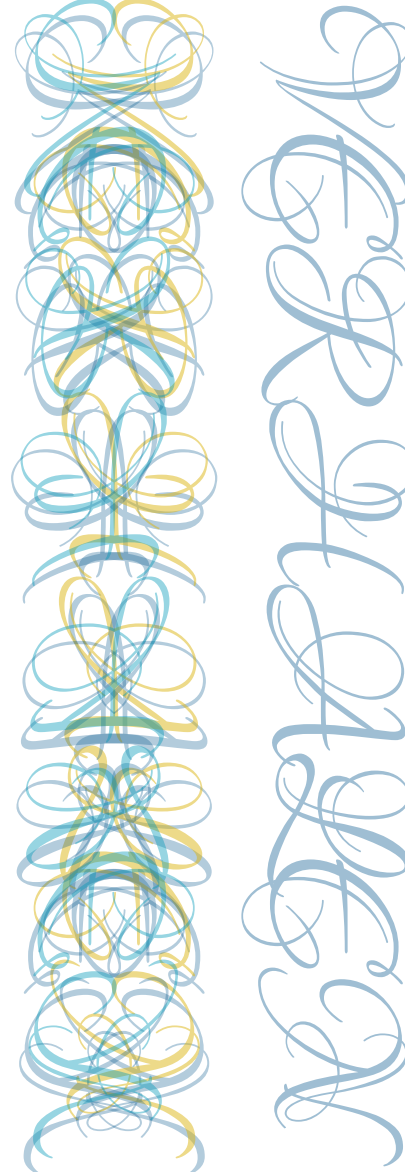
Sanders, Ewout; "Vrouwen verzamelen nog nauwelijks boeken", in *NRC Handelsblad* 30 mei 1991 <https://www.nrc.nl/nieuws/1991/05/30/vrouwen-verzamelen-nog-nauwelijks-boeken-6968680-a187839>

Thie, Merel; "Ze krabde mos van een vrouwengraf" *NRC-Handelsblad* 18 maart 2017 O&D12 De Laatste Bladzijde (<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/03/18/ze-krabde-mos-van-een-vrouwengraf-7432105-a1550874>)

<https://www.atria.nl/nl/nieuws/memoriam-nicoline-meiners>

<http://www.ihlia.nl/in-memoriam-nicoline-meiners-27-augustus-1942-25-februari-2017/>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Antiquariaat_Lorelei

Colofon

Eindredactie en productie: Leontine Bijleveld i.s.m. Cobi Bon, Robertine Romeny en Muck ter Stege
Foto's uit particulier bezit en Collectie IAV in Atria No.15822 (p.40), Monique Kooijmans (p. 40), Bernice Siewe (p.52 en 53).
Ontwerp: Frissewind @ in communicatie en design, Amsterdam
Druk: Drukkerij Rijser B.V. Purmerend

Uitgave van Dames fan 'e Riege i.s.m. de Erven Nicoline Meiners, Pingium/Amsterdam, augustus 2017

© de diverse auteurs en fotografen.

ISBN: 978-90-824796-1-4
NUR: 745

Wat zou Nicoline zelf gezegd hebben? Misschien de 'ode aan vriendschap' van Emily Dickinson, die zij ook voorlas in 2008 bij de viering van haar zesenzestigste verjaardag in Bergen aan Zee.

Haar zien is als een Schilderij

Haar horen is een Lied

Ken haar, een andere Weldaad interesseert je niet

Haar niet kennen, Beproeving

Haar hebben als Vriendin

Geeft warmte haast alsof de Zon

Recht in je Handen scheen

Uit: Emily Dickinson, *Gedichten*
Vertaling: Peter Versteegen. Uitgeverij van Oorschot, Amsterdam 2007

ADM

ADM